

Kovalenko M.V.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Poltava State Agrarian Academy, Ukraine

PRACTICAL ASPECTS OF OPTIMIZATION INCOMING CASH FLOWS OF THE COMPANY

Коваленко М.В.

К.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія, Україна

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВХІДНИХ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

The article deals with analysis and synthesis the directions cash flow optimization company. Solved cash flow optimization methods by the example of a particular company

Key words: *cash flow, balance, synchronization, payment transactions, payment calendar, maximization of net cash flow*

У статті проаналізовано та узагальнено напрями оптимізації грошових потоків підприємства. Розкрито методи оптимізації грошових потоків на прикладі конкретного підприємства

Ключові слова: *грошові потоки, збалансування, синхронізація, платіжний оборот, платіжний календар, максимізація чистого грошового потоку*

Оптимізація грошових потоків являє собою процес вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності. Основу оптимізації грошових потоків підприємства складає забезпечення збалансованості обсягів надходження і вибуття грошових коштів. Основними напрямками оптимізації грошових потоків підприємства є (рис. 1):

1. Збалансування обсягів грошових потоків. Це напрямок оптимізації грошових потоків підприємства, покликаний забезпечити необхідну пропорційність обсягів позитивного і негативного їх видів [1, с. 499].

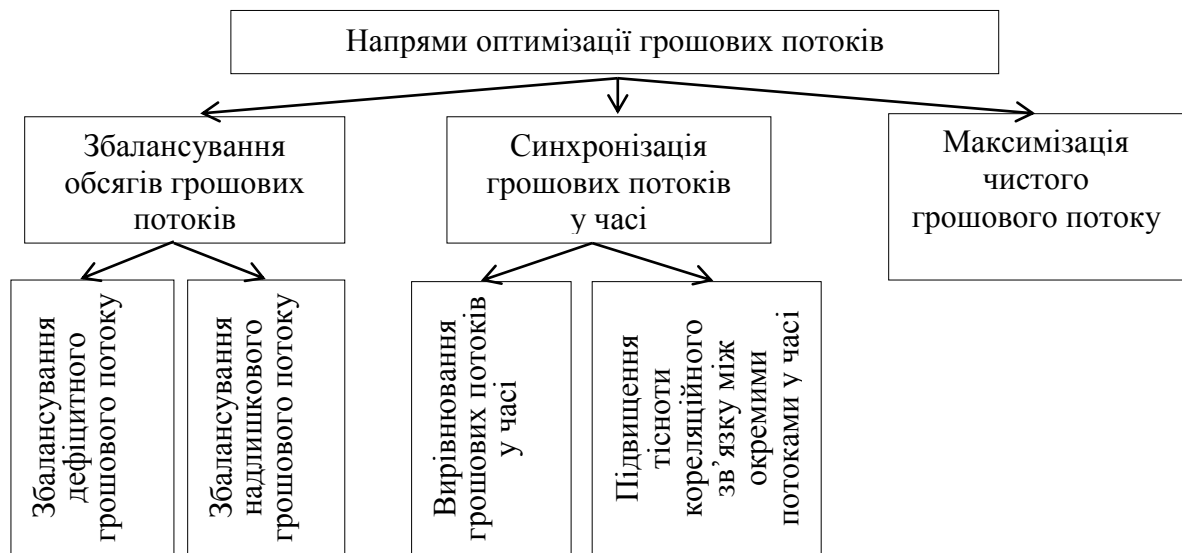

Рис. 1. Напрями оптимізації грошових потоків підприємства

На результати господарської діяльності підприємства негативний вплив чинять як дефіцитний, так і надлишковий грошові потоки.

Негативні наслідки дефіцитного грошового потоку проявляються у зниженні рівня ліквідності і платоспроможності підприємства, зростанні простроченої кредиторської заборгованості постачальникам сировини і матеріалів, підвищенні частки простроченої заборгованості за отриманими фінансовими кредитами, затримках виплати заробітної плати (з відповідним зниженням рівня продуктивності праці персоналу), зростанні тривалості фінансового циклу, зниженні рентабельності використання власного капіталу та активів підприємства.

Негативні наслідки надлишкового грошового потоку проявляються у втраті реальної вартості тимчасово вільних коштів від інфляції, втраті потенційного доходу від невикористаної частини грошових активів у сфері короткострокового їх інвестування, що в кінцевому підсумку також негативно позначається на рівні рентабельності активів і власного капіталу підприємства.

Методи збалансування дефіцитного грошового потоку спрямовані на забезпечення зростання обсягу позитивного і зниження обсягу негативного їх видів. Зростання обсягу позитивного грошового потоку в перспективному періоді може бути досягнутий за рахунок наступних заходів: залучення

стратегічних інвесторів з метою збільшення обсягу власного капіталу; додаткової емісії акцій; залучення довгострокових фінансових кредитів; продажу частини (або всього обсягу) фінансових інструментів інвестування; продажу (або здачі в оренду) невикористовуваних видів основних засобів.

Зниження обсягу негативного грошового потоку в перспективному періоді може бути досягнуто за рахунок наступних заходів; скорочення обсягу і складу реальних інвестиційних програм; відмови від фінансового інвестування; зниженні суми постійних витрат підприємства.

Методи збалансування надлишкового грошового потоку підприємства пов'язані із забезпеченням росту його інвестиційної активності. В системі цих методів можуть бути використані: збільшення масштабів розширеного відтворення операційних необоротних активів; прискорення періоду розробки реальних інвестиційних проектів і початку їх реалізації; здійснення регіональної диверсифікації операційної діяльності підприємства; активне формування портфеля фінансових інвестицій; дострокове погашення довгострокових фінансових кредитів.

2. Синхронізація грошових потоків у часі. Цей напрямок оптимізації грошових потоків підприємства покликаний забезпечити необхідний рівень його платоспроможності при одночасному зниженні розміру страхових резервів грошових активів. Тим самим, необхідно добиватись того, щоб грошові надходження найкращим чином співпадали з грошовими виплатами. Це допомагає скоротити залишок грошових засобів на рахунку, зменшити банківські кредити, збільшити прибуток [1, с. 501].

Розглянемо на прикладі, чи достатньо на конкретному підприємстві грошові потоки синхронізовані в часі (табл. 1).

Як видно з даних табл. 1 підприємство наприкінці кожного року дослідження має позитивний залишок грошових коштів на розрахунковому рахунку, однак, величина цього залишку впродовж досліджуваного періоду зменшилась на 879 тис. грн.

**Динаміка синхронності формування грошових потоків підприємства
за видами діяльності, 2010-2014 рр.**

Показники	Роки					Відхилення (+,-)
	2010	2011	2012	2013	2014	
Чистий рух коштів від операційної діяльності, тис. грн	-8143	13495	-28139	-16341	8988	17131
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності, тис. грн	5	-8505	-54592	-4320	3016	3011
Чистий рух коштів від фінансової діяльності, тис. грн	8419	-5086	83936	35959	-28178	-36597
Чистий рух коштів за звітний період, тис. грн	281	-96	1205	15298	-16174	-16455
Залишок коштів на початок року, тис. грн	978	1259	1187	2398	16544	15566
Залишок коштів на кінець року, тис. грн	1259	1163	2392	16544	380	-879

У процесі синхронізації грошових потоків у часі використовуються два основних методи – вирівнювання і підвищення тісноти кореляційного зв'язку між окремими видами потоків.

1. Вирівнювання грошових потоків спрямовано на забезпечення збалансованості їх обсягів у розрізі окремих інтервалів розглянутого періоду часу [1, с. 501]. Цей метод оптимізації дозволяє усунути в певній мірі сезонні і циклічні розходження у формуванні грошових потоків (як позитивних, так і негативних), оптимізуючи паралельно середні залишки грошових коштів і підвищуючи рівень ліквідності. Головне завдання вирівнювання руху грошових коштів – перевірити реальність джерел надходження коштів і обґрунтованість витрат, синхронність їх виникнення, визначити можливу потребу в позикових коштах. Крім річного плану руху грошових коштів необхідно також розробляти короткостроковий план на короткі проміжки часу (місяць, декаду) у формі платіжного календаря.

Платіжний календар – це план організації виробничо-фінансової діяльності, в якому календарно взаємопов'язані всі джерела грошових надходжень та витрати за певний відрізок часу. Він повністю охоплює

грошовий обіг організації; дає можливість пов'язати надходження грошових коштів і платежі в готівковій та безготівковій формі; дозволяє забезпечити постійну платоспроможність і ліквідність [2].

З метою виявлення достатності грошових коштів для забезпечення поточної діяльності досліджуваного підприємства у розрізі кварталів складемо платіжний календар, де відобразимо планові доходи і витрати підприємства з розбивкою по кварталах (табл. 2).

Таблиця 2

Платіжний календар підприємства, 2014 р., тис. грн

Показники	Квартал 1	Квартал 2	Квартал 3	Квартал 4	За рік
Кошти на початок періоду	16544	20768,71	26804,01	47927,56	16544
Надходження коштів:					
Виручка від реалізації продукції	9763,25	13947,5	48816,25	66948	139475
Кошти в розпорядженні	26307,25	34716,21	75620,26	114875,56	156019
Витрати коштів:					
Придбання сировини і матеріалів	3743,74	5348,2	18718,7	25671,36	53482
Придбання устаткування	-	-	4000	-	4000
Оплата праці основного персоналу	1854,93	2649,9	9274,65	12719,52	26499
Виробничі накладні витрати	2887,22	4124,6	14436,1	19798,08	41246
Адміністративні витрати і витрати на збут	796,39	1137,7	3981,95	5460,96	11377
Усього грошових виплат	5538,54	7912,2	27692,7	37978,56	79122
Надлишок (дефіцит) грошових коштів	20768,71	26804,01	47927,56	76897	76897

Як видно з даних табл. 2, підприємство працює прибутково, залишаючи на кінець кожного кварталу позитивні залишки грошових коштів. Так, величина залишку грошових коштів на кінець 4 кварталу на 56129 тис. грн більша від залишку коштів на кінець 1 кварталу. Наявність позитивного залишку на кінець того чи іншого розрахункового періоду, безперечно, є свідченням грамотного управління грошовими потоками, однак, наявність надмірних залишків «заморожує» ці кошти в запасах, відволікаючи їх від виробничого процесу.

2. Підвищення тісноти кореляційного зв'язку між потоками досягається шляхом використання системи «прискорення – уповільнення платіжного обороту». Суть цієї системи полягає в розробці на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення грошових коштів та уповільнення їх виплат в окремі інтервали часу для підвищення синхронності формування позитивного і негативного грошових потоків [1, с. 501].

Прискорення надходження грошових коштів можна досягти за допомогою впровадження наступних заходів: збільшення розміру цінових знижок покупцям при здійсненні готівкових розрахунків; забезпечення часткової або повної передоплати за затребувану на ринку продукцію; скорочення строків надання товарного кредиту; прискорення інкасації простроченої дебіторської заборгованості; використання сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості; відкриття «кредитної лінії» в банку, що забезпечує оперативне надходження коштів при необхідності термінового поповнення залишку грошових активів.

Ефективний механізм оптимізації грошових потоків дозволяє раціонально планувати формування і використання грошових коштів і, відповідно, збільшувати вхідні грошові потоки підприємства.

Література:

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент : [учебный курс] / И.А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 655 с.

2. Моїсєєва О. Планування та оптимізація грошових потоків в компанії : [електронний ресурс] / О. Моїсєєва // Україна фінансова. Режим доступу: <http://www.ufin.com.ua>.

3. Олійник О.О. Логіко-структурна модель платіжного календаря в управлінні грошовими потоками підприємств АПК / О.О. Олійник // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 1(9). – С. 106-110.